

12.04.2023

**Туберкульоз і ВІЛ.
Заходи профілактики на
державному і особистому рівнях
інфекційних захворювань.**

МЕТА УРОКУ

- дати дітям елементарні поняття про туберкульоз, ВІЛ, шляхи зараження, необхідність попередження інфікування.
- пояснити умови, що сприяють розвитку цього захворювання;
- розвивати уявлення дітей про хвороби та її ознаки, розширити знання про небезпеку цієї хвороби;
- формувати навички дотримання правил особистої гігієни

Стартове завдання

- 1. Наведіть приклади інфекційних захворювань.
- 2. Які шляхи потрапляння інфекції в організм людини?

Факти про туберкульоз

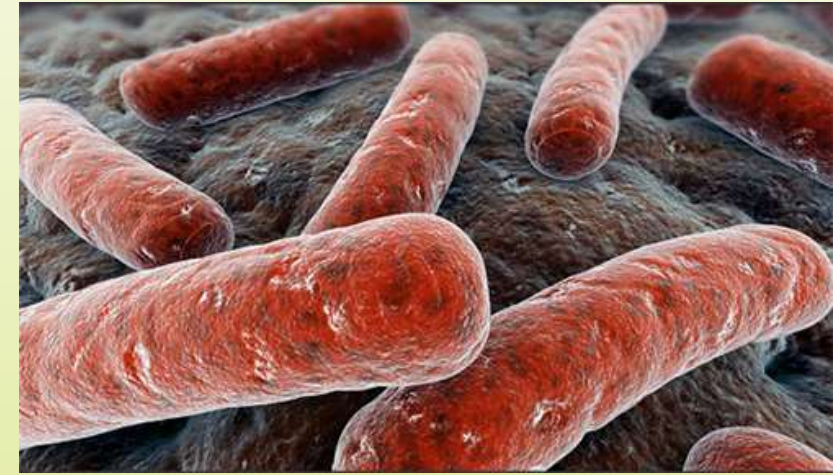
- **Туберкульоз** — інфекційне захворювання, що характеризується переважним ураженням легень і майже всіх інших органів людського організму.
- **Збудник туберкульозу** — паличка Коха, яку у 1882 році відкрив німецький науковець Роберт Кох. Палички Коха — надзвичайно стійкі мікроорганізми.

■ У 1905 р. Роберт Кох став лауреатом Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини

Палички Коха живуть:

- у маслі та сирі, що зберігаються на холоді, — більше як рік;
- у річковій воді — до п'яти місяців;
- у ґрунті та на пасовищах, забруднених хворими на туберкульоз тваринами, — від кількох місяців до декількох років;
- у сухому мокротинні, що залишається на особистих речах хворого, його ліжку, в кімнаті, — протягом шести місяців.
- Сонячне проміння знищує їх за декілька годин, кип'ятіння та ультрафіолетове опромінення — за декілька хвилин. Убивають палички Коха й сполуками хлору.

10 фактів про туберкульоз

- 1. Туберкульоз — інфекційне захворювання. Його назва походить від латинського слова *tuberculum* — горбик.
- 2. Це захворювання (сухоти) відоме людству з давніх часів. Його описували ще лікарі Давньої Греції і Риму. Під час дослідження давньоєгипетських мумій з'ясувалося, що кістки багатьох із них уражені туберкульозом.
- 3. Існує чотири типи збудників туберкульозу: людський, бичачий, пташиний і мишачий. Усі вони небезпечні для людини. На туберкульоз хворіють більш як 60 видів птахів і понад 50 видів сільськогосподарських тварин, найчастіше — велика рогата худоба, рідше — коні, вівці, кози і свині.

- 4. До середини ХХ ст. туберкульоз вважали смертельною недугою. Переломним моментом у боротьбі з нею стало відкриття у 1944 році антибіотика стрептоміцину. Сучасні ліки дають змогу виліковувати до 98 % хворих на туберкульоз.
- 5. Із середини 80-х років ХХ ст. епідемія туберкульозу почала стрімко поширюватися через нову стійку до медикаментів форму інфекції та поєднання двох епідемій — туберкульозу і ВІЛ/СНІДу.
- 6. Нині у світі щосекунди одна людина інфікується, а кожні десять секунд — помирає від туберкульозу. У 1993 році Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) проголосила туберкульоз глобальною небезпекою.
- 7. Приблизно третина жителів Землі є носіями туберкульозної інфекції. У деяких країнах і густонаселених містах інфіковано майже 80 % дорослого населення. Цих людей вважають здоровими, доки їхня імунна система тримає інфекцію під контролем.

- 8. Збудник хвороби передається від хворих на відкриту форму туберкульозу. Кожен такий хворий за рік інфікує 10-20 осіб.
- 9. Епідемії ВІЛ і туберкульозу посилюють одна одну. Туберкульоз скорочує тривалість життя багатьох ВІЛ-позитивних людей, а ВІЛ сприяє поширенню туберкульозу.
- 10. В Україні щодня виявляють 82 нові випадки захворювання на туберкульоз, щороку десять тисяч людей помирають від цієї недуги. В останнє десятиліття вдвічі зросла захворюваність дітей і підлітків на туберкульоз.

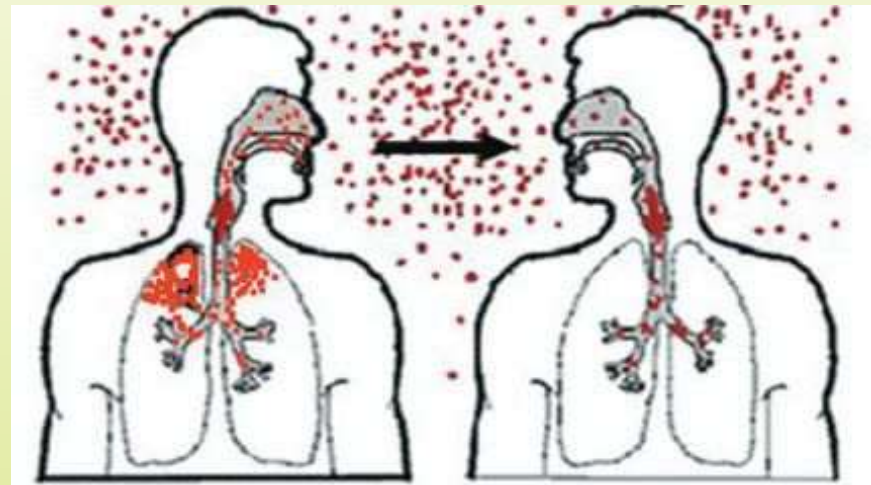

Умови інфікування і розвитку захворювання

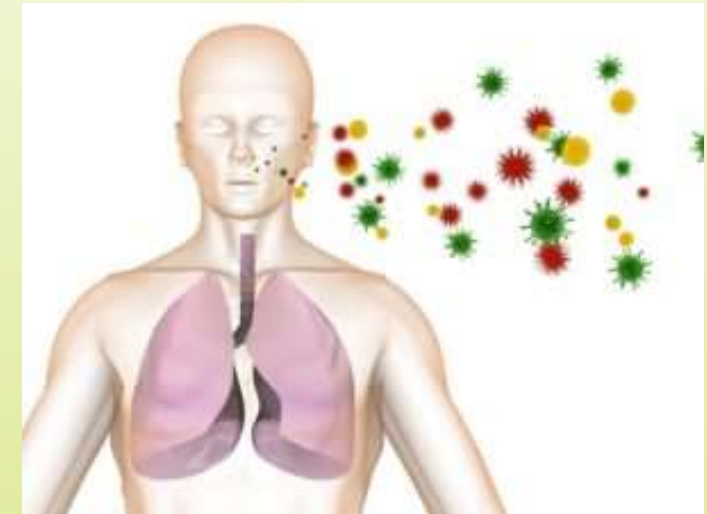
- У 90 % випадків зараження відбувається під час контактів із людиною, хворою на активну форму туберкульозу. Коли вона кашляє, у повітря і на навколишні предмети потрапляє велика кількість бактерій.
- Інфікування можливе і через продукти харчування, найчастіше ті, що куплені на стихійних ринках і не зазнавали теплової обробки.
- Інфікуються також під час догляду за хворими на туберкульоз людьми чи тваринами (передусім коровами).
- Первинне зараження часто відбувається в дитинстві. Бактерії, які потрапили в організм, можуть уражувати легені й утворювати в них окремі горбики. Якщо інфекція не виходить за межі горбиків, процес називають закритим, така людина не є заразною.

Шляхи зараження туберкульозом

- **Повітряно-крапельний** — через дихальні шляхи під час розмови, при кашлі, чханні хворої людини.
- **Харчовий** — через заражені продукти (м'ясо, молоко, сир), через брудні руки.
- **Контактний (побутовий)** — через заражені предмети побуту.

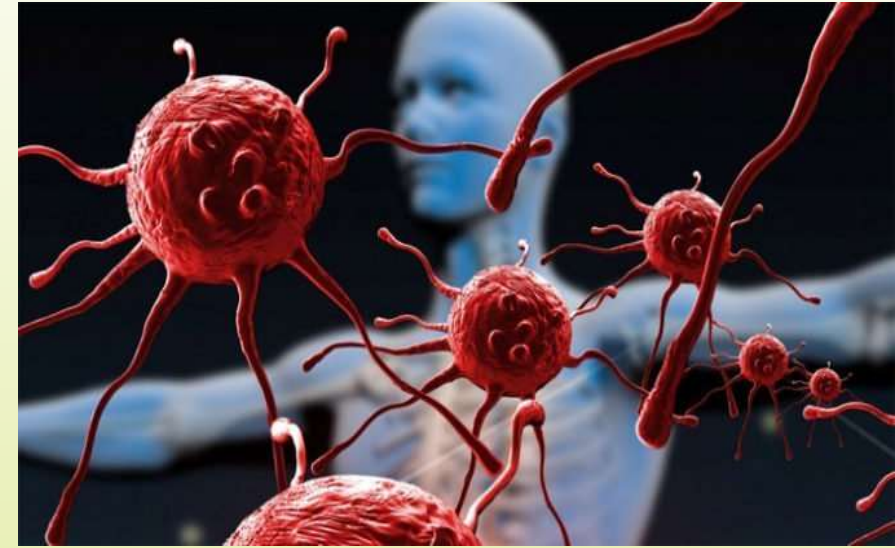
- Більшість людей, інфікованих паличкою Коха, здорові завдяки імунітету — природному чи набутому після вакцинації.
- У звичайних умовах активна форма туберкульозу розвивається лише у 5-10 % носіїв інфекції.
- Однак коли через стрес, погане харчування, незадовільні побутові умови, дію психоактивних речовин чи хвороби імунітет людини послаблюється, туберкульоз може перейти в активну стадію. Інфекція активізується, відбувається розпад легеневої тканини, і бактерії потрапляють назовні з мокротинням під час кашлю.

ВІЛ і туберкульоз

- Епідемія ВІЛ/СНІДу повернула до життя давнього ворога — туберкульоз.
- Коли носій палички Коха інфікується ВІЛ, його імунітет поступово руйнується, і туберкульоз у 20-50 разів частіше переходить в активну стадію.
- Це збільшує кількість тих, хто є джерелом інфекції і спричиняє поширення туберкульозу.

ВІЛ і туберкульоз

- Водночас туберкульоз є причиною смерті 60 % ВІЛ-інфікованих, бо в цьому разі:
- його складніше діагностувати, адже такі люди переважно хворіють на позалегеневі форми туберкульозу, для виявлення яких потрібні спеціальні умови;
- його важче лікувати: люди, які живуть з ВІЛ, частіше хворіють на стійку до медикаментів форму туберкульозу;
- він швидше прогресує і частіше призводить до смерті.

Діагностика і лікування туберкульозу

Хворі на туберкульоз неодмінно мають лікуватися. Інакше хвороба може бути смертельною, а хворий на туберкульоз — небезпечним для навколишніх. Діагностика і лікування туберкульозу в Україні безкоштовні.

- **Симптоми туберкульозу легень:**
- тривалий кашель (протягом трьох тижнів)
- кровохаркання
- задишка
- підвищення температури тіла (до 37-37,5 °C)
- пітливість (переважно вночі)
- погіршення апетиту, втрата ваги
- слабкість
- підвищена втомлюваність

Профілактика туберкульозу

Робити щеплення
та флюорографію

Ретельно
мити руки
з милом

Кип'ятити
молоко

Регулярно робити
вологе прибирання
та провітрювати
приміщення

Харчуватися збалансовано. Їсти достатньо м'яса,
молока, сиру, яєць, масла, продуктів, що містять ві-
таміни. Не зловживати солодощами

Спілкуватися
доброзичливо,
керувати емо-
ціями

Додержува-
тися розпо-
рядку дня,
не перевтом-
люватися

Загартовува-
тися

Ретельно мити
сирі овочі та
фрукти

Не курити,
не вживати
алкогольні напої

Додержу-
ватися
правил
особистої
гігієни

Домашнє завдання

- §30, Основи здоров'я. 7 клас. Бех І. Д.
- Виконайте тест за посиланням:

<https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=3571773>

